

Sabiedrībai adresēta rokasgrāmata

par pārrobežu civilo tiesvedību Eiropas Savienībā

Eiropas Tiesiskās sadarbības
tīkls civiltiesā un komercietās

Priekšvārds:

Sabiedrībai adresēta rokasgrāmata par pārrobežu civilo tiesvedību Eiropas Savienībā

Eiropas Savienībā pastāv tiesību aktu sistēma, kas ir izveidota, lai palīdzētu iedzīvotājiem un uzņēmumiem pārrobežu civilajā tiesvedībā. Tas attiecas uz jaunajiem procesuālajiem instrumentiem pārrobežu parādu piedziņas vienkāršošanai. Eiropas maksājumu rīkojums neapstrīdētiem finanšu prasījumiem un Eiropas procedūra maza apmēra prasībām, kas nepārsniedz EUR 2000, ir būtiski juridiski instrumenti. Tie iedzīvotājiem un uzņēmumiem visā ES piedāvā līdzekļus pārrobežu lietu ātrākai un efektīvākai risināšanai, atvieglojot prasījumu izpildi pret atbildētāju citā dalībvalstī.

Brīva pārvietošanās ir ES iedzīvotāju pamattiesības. Tai ir jābūt vairāk nekā tikai abstraktai idejai. Tai jāklūst par realitāti visās ES dalībvalstīs. Vajadzības gadījumā ir strikti jāpiemēro ES tiesību akti. Civiltiesību jomā mēs varam atvieglot iedzīvotāju ikdienas dzīvi Eiropā, it īpaši, ja cilvēki pārvietojas vai iepērkas, šķērsojot robežas. Eiropas tiesiskuma telpas, kurā nepastāv iekšējās robežas, izveidošana nostiprina vienoto tirgu. Pārrobežu parādu piedziņas atvieglošana ir vitāli svarīgs elements pareizi funkcionējošam vienotajam tirgum.

Sabiedrībai adresētās rokasgrāmatas mērķis ir izskaidrot šos tiesību aktus un principus, kas ir minēti Eiropas procedūru pamatā, un kā iedzīvotājs var izvēlēties, vai tās izmantot. Rokasgrāmata aptvertas tikai civillietas un komerclietas.

Es esmu pārliecināta, ka šī rokasgrāmata nodrošinās šo instrumentu efektīvu ieviešanu un īstenošanu un ka tā jums būs noderīga praksē.

Ar vislabākajiem vēlējumiem,

Viviane Reding
Priekšsēdētāja vietniece
Tiesiskums, pamattiesības
un pilsonība

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'V. Reding', written in a cursive style.

1. IEVADS

Vai Jūs esat pircis internetā kaut ko no kādas citas Eiropas Savienības valsts un neesat šo pirkumu saņēmis? Vai Jūs, esot atvaļinājumā, nopirkāt datoru un pēc atgriešanās mājās konstatējāt, ka tas īsti nedarbojas? Vai arī celtniecības uzņēmums, kas remontēja Jūsu vasarnīcu, nav pienācīgi paveicis darbu?

Tie visi ir piemēri situācijām, kad Jūs varētu apsvērt iespēju uzsākt tiesvedību – bet kā šī tiesvedība norisinās, ja persona vai veikals, ko Jūs vēlaties iesūdzēt tiesā, atrodas citā dalībvalstī?

Eiropas Savienībā pastāv tiesību aktu sistēma, kas ir izveidota, lai palīdzētu iedzīvotājiem pārrobežu civilajā tiesvedībā. Šīs sabiedrībai paredzētās rokasgrāmatas mērķis ir izskaidrot dažus no minētajiem tiesību aktiem un to pamatā esošos principus, lai tādējādi Jūs varētu izlemt, vai izmantot šos tiesību aktus, un, ja jā – kur var saņemt pieprasījuma veidlapas un sīkāku informāciju. Rokasgrāmata attiecas tikai uz civillietām un komercietām, neaptverot krimināltiesības, ģimenes tiesības, tiesību aktus bankrotu jomā un ar mantojumu saistītus jautājumus. Turklāt šie noteikumi neattiecas uz Dāniju*.

* Ar Dāniju noslēgtā paralēlā nolīguma rezultātā uz šo valsti attiecas Briseles I regula.

Tiesvedība var radīt stresu, tā var būt laikietilpīga un dārga. Tādēļ vispirms mēģiniet atrisināt savu strīdu izlīguma ceļā vai apsveriet iespēju izmantot alternatīvu strīdu risināšanas kārtību vai vērsties pie ombuda. Ja tas neizdodas, pārliecinieties, ka Jums ir zināms personas, kuru Jūs vēlaties iesūdzēt, vārds, uzvārds un adrese. Mēģiniet arī uzzināt, vai šīs personas rīcībā ir līdzekļi Jūsu prasības apmaksai, jo citādi tiesvedībai nav lielas jēgas. Plašāka informācija par alternatīvu strīdu risināšanas kārtību ir atrodama tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/civiljustice/adr/adr_gen_lv.htm

Sīkāka informācija par pārrobežu patērētāju tiesībām ir pieejama tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/consumers/ecc/index_en.htm

“Eiropas Savienībā pastāv tiesību aktu sistēma, kas ir izveidota, lai palīdzētu iedzīvotājiem pārrobežu civilajā tiesvedībā.”

2. UZ KĀDIEM TIESĪBU AKTIEM ES VARU ATSAUKTIES UN KURAS TIESAS IR ATBILDĪGAS?

„Briseles I” regulā (44/2001) ir paredzēti noteikumi, lai izlemtu, kuras tiesas var izskatīt pārrobežu lietu. Ļoti svarīgi ir zināt, kur Jums jāuzsāk tiesvedība. Parastais noteikums ir tāds, ka lieta jāizskata tiesām, kas atrodas dalībvalstī, kurā dzīvo atbildētājs vai atrodas uzņēmums. Tomēr pastāv arī izņēmumi. Sīkākai informācijai skatīt 7. punktu turpmāk.

ES ir pieņēmusi šādas procedūras, kuru mērķis ir vienkāršot un paātrināt tiesvedību pārrobežu lietās, kā arī atvieglināt prasījumu piedziņu no atbildētāja citā dalībvalstī.

A. Eiropas maksājuma rīkojums (Regula 1896/2006)

Šo procedūru piemēro, ja Jūs pieprasāt naudu no personas, kura nenoliedz, ka ir Jums parādā attiecīgo summu. Šajā gadījumā runa ir par „neapstrīdētu naudas prasījumu”. Procedūras pamatā ir standarta veidlapas, kas Jums jāaizpilda. Tās ir pieejamas visās ES valodās Eiropas Tiesiskās sadarbības atlanta civillietās tīmekļa vietnē, kur ir arī plaša turpmāka informācija:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_filling_lv.htm

B. Eiropas izpildes rīkojums (Regula 805/2004)

Eiropas izpildes rīkojums ir apstiprinājums, kas pievienots valsts tiesas spriedumam, izlīgumam vai publiskam aktam, tādējādi ļaujot tos izpildīt citā dalībvalstī. Šo procedūru piemēro arī neapstrīdētu prasījumu gadījumā tad, ja valsts tiesa ir jau pasludinājusi, ka Jums pienākas attiecīgā naudas summa. Lai pieprasītu izpildes rīkojumu, Jums parasti jāvēršas tiesā, kas ir pieņēmusi spriedumu Jūsu lietā, un Jums jāievēro šīs dalībvalsts noteikumi.

Šīs procedūras ietvaros prasījumu uzskatīs par neapstrīdētu, ja atbildētājs vai nu tiesā, tiesas apstiprinātā izlīgumā vai ar publisku aktu ir piekritis Jūsu prasījumam, vai arī tad, ja viņš šo prasījumu nav apstrīdējis vai pēc sākotnējās apstrīdēšanas nav ieradies tiesā (klusējoša atzišana).

C. Eiropas procedūra maza apmēra prasībām (Regula 861/2007)

Šo procedūru piemēro tādu pārrobežu prasījumu gadījumā, kuru vērtība nepārsniedz 2000 euro (neskaitot procentus). Tā parasti ir rakstiska procedūra, kuras pamatā ir standarta veidlapa, kas Jums jāaizpilda un uz kuru atbildētājs var atbildēt:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_filling_lv.htm

Plaša informācija par civiltiesībām Eiropas Savienībā un par valstu procedūrām ir pieejama Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla civillietās un komercietās tīmekļa vietnē

http://ec.europa.eu/civiljustice/homepage/homepage_ec_lv.htm

Eiropas Tiesiskās sadarbības atlants civillietās sniedz praktisku informāciju par pārrobežu civilo tiesvedību, un tur atrodamas visas standarta veidlapas, kas Jums, iespējams, būs jāaizpilda:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/index_lv.htm

3. KURA PROCEDŪRA MAN IR PIEMĒROTA?

Vai Jūsu prasījuma summa nepārsniedz 2000 euro? Ja jā, tad Jums būtu jāapsver iespēja izmantot Eiropas procedūru maza apmēra prasībām. Tomēr, ja nav paredzams, ka parādnieks apstrīdēs Jūsu prasījumu, Jūs varētu arī izmantot vai nu Eiropas izpildes rīkojumu vai Eiropas maksājuma rīkojumu. Jāatceras, ka Eiropas izpildes rīkojums tiek uzsākts kā valsts procedūra (tiesas spriedums pret parādnieku ir jau pasludināts) un tad kļūst par Eiropas procedūru, tādējādi

atvieglinot Jums sprieduma izpildi citā dalībvalstī. Savukārt Eiropas maksājuma rīkojums ir Eiropas procedūra jau no paša sākuma. Ja Jums jāuzsāk tiesvedība pret kādu personu citā dalībvalstī, vienkāršāk varētu būt izmantot Eiropas maksājuma rīkojumu, jo veidlapas un informācija būs Jūsu valodā. Ja Jūsu lietā ir jau pasludināts spriedums pret kādu personu, tad, iespējams, piemērots ir Eiropas izpildes rīkojums.

Ja vēlaties iesniegt civillietā prasījumu par summu, kas pārsniedz 2000 euro un/vai paredzat, ka Jūsu prasījums tiks apstrīdēts, tad piemēro citus noteikumus (skatīt turpmāk).

© istockphoto.com

“Vai Jūsu
prasījuma summa
nepārsniedz
2000 euro?”

4. EIROPAS IZPILDES RĪKOJUMS

Pirmais solis ir panākt tiesā pret parādnieku vērstu spriedumu Jūsu labā. 7. punktā ir izskaidroti noteikumi par kompetentajām tiesām (tomēr ievērojiet, ka gadījumā, ja Jūsu parādnieks ir patērētājs, kompetentās tiesas vienmēr ir viņa valsts tiesas). Pat ja prasījums nav apstrīdēts, parādnieks ir pienācīgi jāinformē, rakstiski izklāstot viņam prasījuma iemeslu, summu (tostarp procentus, ja tos pieprasa) un ieinteresēto personu vārdus, uzvārdus un adreses. Spriedumā parādniekam pieprasīs novērst Jums nodarīto ļaunumu, samaksājot attiecīgu naudas summu.

Tad Jums jāiesniedz pieprasījums, lai spriedumu atzītu par Eiropas izpildes rīkojumu (EIR). Šajā nolūkā (spriedumu pieņēmušās tiesas) tiesnesis izmanto regulai pievienoto standarta veidlapu, kas attiecīgajā valodā pieejama šādā tīmekļa vietnē:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/rc_fillingeo_lv.htm

Pēc tam, kad tiesa ir izsniegusi Eiropas izpildes rīkojumu, tas jānosūta tās dalībvalsts tiesībsardzības iestādei, kurā parādnieks dzīvo vai kurā atrodas viņa aktīvi. Atteikt sprieduma izpildi citā dalībvalstī var tikai tad, ja spriedums ir pretrunā citā dalībvalstī pieņemtam spriedumam starp tām pašām pusēm. Sīkāka informācija par spriedumu izpildi dalībvalstīs ir pieejama šādā tīmekļa vietnē:

http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgement/enforce_judgement_gen_lv.htm

Kopā ar Eiropas izpildes rīkojumu Jums būs jāiesniedz arī sākotnējā, Jūsu labā pasludinātā sprieduma kopija, un Jums varētu lūgt iesniegt EIR apstiprinājuma tulkojumu atkarībā no tā, kādas valodas pieļauj citas dalībvalsts tiesībsardzības iestāde (informācija par pieļaujamām valodām ir pieejama Eiropas Tiesiskās sadarbības atlanta civillietās tīmekļa vietnē). Nekādas citas formalitātes nav vajadzīgas, un Jūs tagad varat panākt sprieduma izpildi citā dalībvalstī. Spriedumu izpilda atbilstoši šīs dalībvalsts parastajiem noteikumiem – piemēram, ja šajā dalībvalstī sprieduma izpildei parasti piesaista tiesu izpildītāju, Jums jārikojas tāpat.

“Nekādas citas formalitātes nav vajadzīgas, un Jūs tagad varat panākt sprieduma izpildi citā dalībvalstī.”

5. EIROPAS MAKSĀJUMA RĪKOJUMS

Šī procedūra līdzinās iepriekš aprakstītajai, attiecas uz pārrobežu naudas prasījumiem, un tās ietvaros izmanto standarta veidlapas, bet šajā gadījumā Jums nav vispirms vajadzīgs dalībvalsts tiesas spriedums. Procedūra turpinās tik ilgi, kamēr atbildētājs neapstrīd pieteikumu. Ja viņš to apstrīd, procedūra kļūst par apstrīdētu lietu, ko tad var izskatīt atbilstoši tās dalībvalsts parastajiem civilprocesa noteikumiem, kurā Jūs uzsākat lietu.

Lai pārrobežas prasījumu atzītu par Eiropas maksājuma rīkojumu (EMR), Jūs varat aizpildīt A veidlapu, kas pievienota regulas pielikumā un pieejama visās valodās šādā tīmekļa vietnē:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_filing_lv.htm

Jums jāmin pušu (Jūsu un atbildētāja) vārds, uzvārds un adrese, jāizskaidro Jūsu lieta, jānorāda, kādēļ lieta ir uzskatāma par pārrobežu prasījumu, un jāapraksta prasījuma pamatā esošie pierādījumi.

Šajā tīmekļa vietnē Jūs uzzināsiet, kādas tiesas ir kompetentas izdot Jūsu lietā Eiropas maksājuma rīkojumu un uz kuriem ir nosūtāma pieteikuma veidlapa:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/epo_courtsJurisd_lv.htm

“Ja atbildētājs paziņojumu par iebildumu neiesniedz, Eiropas maksājuma rīkojums kļūst automātiski izpildāms.”

Tiesa pārbaudīs Jūsu pieteikumu, un, ja esat aizpildījis veidlapu pareizi un atbildējis uz visiem papildu informācijas lūgumiem, tiesai ir jāizdod Eiropas maksājuma rīkojums 30 dienu laikā.

Tad tiesa piegādās atbildētājam Eiropas maksājuma rīkojumu. Atbildētājs var vai nu samaksāt Jums prasījuma summu, vai apstrīdēt prasījumu, 30 dienu laikā iesniedzot paziņojumu par iebildumu Eiropas maksājuma rīkojumam. Šajā gadījumā lietu var nosūtīt parastām civiltiesām, kas to izskatīs saskaņā ar dalībvalsts tiesību aktiem.

Ja atbildētājs paziņojumu par iebildumu neiesniedz, Eiropas maksājuma rīkojums kļūst automātiski izpildāms. Atteikt izpildi citā dalībvalstī var tikai tad, ja izpilde ir pretrunā citā dalībvalstī pieņemtam spriedumam starp tām pašām pusēm. Eiropas maksājuma rīkojuma kopija un – vajadzības gadījumā – tulkojums jānosūta tās dalībvalsts tiesībsardzības iestādēm, kurā Jūs vēlaties panākt sava prasījuma izpildi (dalībvalstī, kurā dzīvo atbildētājs vai atrodas viņa aktīvi). Sīkāka informācija par izpildi pieejama tīmekļa vietnē http://ec.europa.eu/civiljustice/enforce_judgement/enforce_judgement_gen_lv.htm

6. MAZA APMĒRA PRASĪBAS

Šī parasti ir rakstiska procedūra prasībām līdz 2000 euro (neskaitot procentus), izmantojot standarta veidlapas, lai tādējādi padarītu šo procedūru pēc iespējas īsāku un vienkāršāku.

Jums jāaizpilda regulai pievienotā „A veidlapa”, minot datus par sevi un savu prasību; veidlapas elektroniskā versija ir pieejama šādā tīmekļa vietnē:

http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_filling_lv.htm

Ja Jums ir attiecīgi apliecinājuma dokumenti, piemēram, kvītis, rēķini u. tml., pievienojiet tos pieteikuma veidlapai.

Pēc Jūsu pieteikuma saņemšanas tiesai savukārt ir jāaizpilda „Atbildes veidlapa” (arī pieejama Atlanta tīmekļa vietnē). 14 dienu laikā pēc Jūsu pieteikuma veidlapas saņemšanas tiesai ir jāpiegādā atbildētājam šīs veidlapas un atbildes veidlapas kopija. Atbildētājam jāatbild 30 dienu laikā, aizpildot attiecīgo atbildes veidlapas daļu. Tiesai ir jānosūta Jums atbildes kopija 14 dienu laikā.

30 dienu laikā pēc atbildētāja atbildes saņemšanas (gadījumā, ja atbilde ir saņemta) tiesai vai nu jāpasludina spriedums par Jūsu maza apmēra prasību vai rakstiski jāpiepra-

sa sīkāka informācija no katras ieinteresētās personas, vai jāauzicina tās uz mutisku lietas izskatīšanu. Ja ir noteikta mutiska lietas izskatīšana, no Jums netiek prasīts, lai Jūs pārstāvētu advokāts.

Ja lēmums ir pieņemts Jūsu labā, Jūs varat lūgt tiesu aizpildīt „D veidlapu”, kas pieejama Atlanta tīmekļa vietnē; par šo pakalpojumu nodeva nav jāmaksā. Balstoties uz šo veidlapu (kas, iespējams, ir jāpārtulko otras dalībvalsts valodā) un sprieduma kopiju, Jūsu labā pieņemtais spriedums ir izpildāms citās Eiropas Savienības dalībvalstīs bez jebkādam

“Ja ir noteikta mutiska lietas izskatīšana, no Jums netiek prasīts, lai Jūs pārstāvētu advokāts.”

papildu formalitātēm. Atteikt izpildi citā dalībvalstī var tikai tad, ja izpilde ir pretrunā citā dalībvalstī pieņemtam spriedumam starp tām pašām pusēm. Informācija par izpildi dažādās dalībvalstīs ir pieejama šādā tīmekļa vietnē: http://ec.europa.eu/justice_home/judicialatlascivil/html/sc_courtsAuthorit_lv_lv.htm

Saskaņā ar regulu par Eiropas procedūru maza apmēra prasībām Jūsu dalībvalsts iestāžu pienākums ir palīdzēt Jums aizpildīt veidlapas, piemēram, Jūsu vietējā tiesā.

7. VISPĀRĪGAS PRASĪBAS CIVILLIETĀS

„Briseles I” regulā (44/2001) ir noteikts, kuras tiesas ir atbildīgas pārrobežu strīdā un kā spriedumu var atzīt un izpildīt citā dalībvalstī.

Parastais noteikums ir tāds, ka lieta jāizskata tiesām, kas atrodas dalībvalstī, kurā ir atbildētāja dzīvesvieta. Tomēr, ja tiesvedību uzsāk patērētājs, viņš to var darīt vai nu savas valsts tiesās vai atbildētāja valsts tiesās. Izmaksu un valodas dēļ patērētāji parasti izšķiras par tiesvedību tās dalībvalsts tiesās, kurā viņi dzīvo.

Ja lieta attiecas uz līguma laušanu, tā jāizskata tiesām, kas atrodas vietā, kur līgums būtu bijis jāizpilda. Ja lieta attiecas uz ārpuslīgumiskiem jautājumiem (pārkāpums vai kaitējums), kompetentās tiesas ir tās tiesas, kas atrodas vietā, kur kaitējums ir noticis. Piemēram, ja Jūs guvāt miesas bojājumus kādas personas nolaidības dēļ, lietu izskatīs tajā dalībvalstī, kurā šis negadījums notika.

Regula attiecas uz visām civillietām un komercietām, un to var piemērot, ja prasījums tiek apstrīdēts vai prasījuma summa pārsniedz 2000 euro.

Pēc kompetentās tiesas noteikšanas un pieņemot, ka spriedums ir pasludināts Jūsu labā, tas ir jāatzīst citās dalībvalstīs. Tomēr, lai izpildītu šo spriedumu citā dalībvalstī, Jums jāpieprasa izpildes dalībvalsts tiesai izdot izpildāmības apliecību. Pēc šīs apliecības saņemšanas Jums tāpat kā iepriekš aprakstītajās procedūrās jāpiemēro Jūsu parādnieka dalībvalstī spēkā esošie izpildes mehānismi, piemēram, jāpiesaista tiesu izpildītājs, jāizmanto samaksas rīkojumi u. tml.

8. SECINĀJUMI

Tiesvedības uzsākšana pret kādu personu vai uzņēmumu citā dalībvalstī var būt grūts uzdevums. Tomēr apstākļi, ka atbildētājs dzīvo ārvalstīs, nedrīkst ļaut viņam izvairīties no atbildības. Lai palīdzētu Jums izmantot savas juridiskās tiesības, Eiropas Savienība ir pieņēmusi kopīgus pārrobežu tiesvedības noteikumus un standartizētas procedūras, kas aprakstītas šajā rokasgrāmatā.

LV

Kontaktadrese

Eiropas Komisija
Tieslietu ģenerāldirektorāts
Eiropas Tiesiskās sadarbības
tīkls civillietās un komercietās
Rue Montoyer 59,
B-1049 Brussels

<http://ec.europa.eu/civiljustice/>

DS-31-10-598-LV-C doi:10.2838/19143

uz.vaka@lstockphotos.com